

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemati velja: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 288.

V Ljubljani, v ponedeljek 15. decembra 1884.

Letnik XII.

Uboštvo in liberalizem.

(Dalje.)

Liberalizem dela dosledno. Ker noče poznati pravega Boga, napravil si je tuje bogove in priznati moramo, da jim bolj vdano služi, kakor mi Najsvetejšemu in Vsegamogočnemu. Ti njegovi bogovi so napuh, bogastvo, naslada. Noč in dan premišluje, kako bi jim bolj vstregel, da bi še nekdanje pagane prekosil. Pagani so darovali le nekatere vrste živali, ta daruje vso živino z zemljo vred, pagani so darovali le slabotne otroke in vjete v vojski, ta daruje cele narode. Primeri Irsko. Leta 1845 je bilo tam 8 milijonov ljudi, zdaj jih je še 5½ milijonov in še ti od glada mrjé. Nekdaj tako rodovitno Irsko so sebični Angleži spremenili v puščavo.

Ker smo ravno pri Angležih, naj spregovorimo nekoliko o Angleški; saj je ta dežela Eldorado vsem pravim liberalcem. Iz Angleškega so nam liberalci prinesli parlamentizem, ki se pri nas toliko podá, kakor ko bi kdo najboljšo vipavsko trto presadil na najboljše gorenjsko pšenično njivo, pa bi pozabil prenesti tudi obnebeje. Angleška je najbolj bogata dežela, ima največ industrijo in gospoduje nad polovico sveta. Liberalno srce, kaj si še želiš! Koliko stori ona za splošno omiko! Po celem svetu, toraj tudi pri nas, prodaja in zastonj daje biblije; ob enem prodaja svojim malikovalskim podložnikom tudi „opium, (zlasti vpijanljivo) in zrezljane ali vlite malike.

Ker je Angleška najbolj bogata in liberalna na svetu, zato je tam tudi največa revščina. Kaka revščina je v Londonu, smo s strmenjem zvedili letos iz sporočila o „vranjih gnezdih“, ktero so vsi časniki priobčili. O kmetiskih delavcih pa pravi Hunter (Public health, seventh report), da jim je jed odmerjena na najmanjšo mero, s ktero more človeško bitje shajati; ne poznajo niti spremembe, niti zboljšanja; nimajo strahu pred prihodnostjo, ker nimajo nič, razun tega, kar je za življenje neobhodno potrebno; naj pride, kar pride, ker ne poznajo ne sreče, ne nesreče, ravnaajo se po pravilu: nihil habeo, nihil curo (nič nimam, nič ne skrbim). Trideset tisoč ljudi ima postavno pravico, vse ljudstvo iz petih šestink britskih otokov pregnati in neizmerna večina britskega ljudstva nima druge pravice do svoje domovine, razen po cestah hoditi ali se po železnicah voziti.

Kako je bilo pred reformacijo tačas, ko je vladal na Angleškem katoliški duh, ko za liberalni veter še ni bilo prostora. Tačas je imela — horribile dictu — cerkev tretjino angleške zemlje v posesti. Poslušajte kakšni reveži so bili Angleži v mračnjanskem srednjem veku, ko je bila mrtva roka tako mogočna. Tadanji kanceler Fortescue pravi o angleških kmetih: Hranijo se dobro o mesu in ribah, česar imajo v velikem izobilju. Obleko imajo volnato, tudi posteljna oprava, ktere imajo veliko, je volnata. Tudi z vso drugo domačo pripravo in z gospodarskim orodjem so dovolj preskrbljeni. Vsak ima po svojem stanu vse, kar mu je k složnemu in srečnemu življenju potrebno. Ravno tako popisuje tudi Eden (The State of the Poor): „Brez dvoma je bila krog leta 1400 velika množina (the great mass) ljudstva bogata, srečna in neodvisna (rich, thriving and independent“. Treba je še pristaviti, da število prebivalcev na kmetih tačas ni bilo večje kot sedaj.

Bili so, se vé, datudi tačas reveži, kajti večna

Resnica pravi: „Reveže bote vedno imeli“. Reveži so bili, ali ni jih bilo veliko in še ti, ki so bili, revščine tako rekoč niso čutili, ker prenašali so jo s krščansko potrpežljivostjo in podpirala jih je krščanska ljubezen vernih, ki so deloma sami delili milostinjo, deloma pri cerkvah, posebno pri samostanih napravljali vstanove v ta namen. Ljudje so bili večinoma trdni, tedaj so mogli dajati, in ker je bilo pri njih krščanstvo živo, so radi dajali iz ljubezni do Boga in do bližnjega; dobro so umeli: „Karkoli storite kteremu itd.“ Milostinja se je dajala osebno, da se je revežu s primernim darom telo in s sočutno besedo duša okrepčala. Milostinja je bila zatajevanje, ker vedelo se je za cerkveni uk, da post le tedaj koristi, ako se to, kar se s postom pritrga, dá revežem.

Tako je bilo v mračnjanskem veku. Zdaj pa, ko je liberalizem postavil svojo leščrbo na mernik, je ljudstvo splošno ubožalo in ljubezen je omrznila. Ali ne dajo milostinje tudi sedanjí bogatini? Dajo pač, ali kako, koliko in iz kacega namena? Le opazuj bogatina; ko vrže revežu krajcar, ga niti ne pogleda ali pa zareži, da naj se zdaj, ko je dobil, brž pobere. Kdor ima več sto tisoč, dá včasih tudi kacij 50 ali 100 gld. za ubožne namene, da se potem ujevovo ime bere po vseh časnikih. Sem ter tje se napravi tudi koncert ali veselica in se za reveže pleše. More li biti revež hvaležen za take darove, ne bo li marveč čutil, da je iz človeškega društva pahnjen? Od taci britkih čutil je do socializma le ena stopinja. Po vsi pravici pravi Schäffle: Die heutige Wohlthätigkeit ist ein Communismus der entsittlichsten, planlosesten, ungerchestesten und schändlichsten Art.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 15. decembra.

Notranje dežele.

Goriški irredentovci dvigujejo vedno krepkeje laško svojo glavo. Ni še dolgo, ko so pri Garibaldijevem pepelu prisegli, da si hočejo vse prizadeži, da ohranijo laški značaj „irredentovski“ Goriškemu mestu in da bodo prej ko prej zatrli surovo slovenščino. In to so ljudje, ki se bavijo s trgovino in vsi od prvega do poslednjega žive od žuljev slovenskega kmeta. Mislimo, da se bodo naši Goričani in goriški okoličani s časoma vendar-le spametovali in se dvakrat in trikrat ozrli na napis nad štacuno, kjer bodo kupovali, da ne bodo svojih krvavo zasluženih grošev nosili v žrelo ljudem, ki so se zakleli pri pepelu moža, ki se je z orožjem v roci dvignil proti Avstriji, da ugonobijo Slovence in Slovenski jezik. Svoji k svojim, ni pač nikjer bolj na prostoru, kakor ravno na našem Primorju, kjer nas hoče laška sodrga s korenino vred zatreti in laškemu kralju pridobiti lepe kraje, koder se že tisoč let glasi slovanščina. Mogočen Ilirec na morji je bil že tedaj, ko ladije tesat se je Rimec učil. Te zlate Vodnikove besede stati nam morajo za kažipot po vsem Primorju in če drugače ni, zbijati moramo ondi klin s klinom. Kakor se Lahji proti nam, tako moramo se mi obnašati njim nasproti. Oni nam zatirajo narodnost, mi jim ne smemo podpirati trgovine; roka roko omiva, klin se zbija s klinom.

Vnanje države.

Žalostna poročila čujejo se iz *Nemškega*, iz dežele olike in božjega strahu, kar se tiče vojaškega

življenja, o katerem je znano, da je eno tistih, kjer se po celi Evropi največ surovosti nahaja. Priprosti vojaki jo trpé, dokler je sploh trpeti mogoče, ko pa vidijo, da več ni mogoče trpeti, primejo za orožje in se ali vstrelé, obesijo ali pa pobegnejo v inostranstvo. Najhuje je pa na Nemškem to, da se ondi pravica nikdar ne pripozná nižjemu pred vojaško sodnijo, naj ima tudi desetkrat prav, že vedno tako obrnejo, da višji, če tudi desetkrat kriv, vedno prav dobi. Primerilo se je že, da so prišle vojaške surovosti spred vojaške tudi še pred državljansko sodnijo in ondi se je pokazalo, da so trpinčeni vojaki pred civilno sodnijo vse drugače izgovarjali in pripovedovali, kakor pa pred vojaško oblastnijo, kjer so se bali pravico in resnico govoriti iz strahu pred višjimi, kateri so jih v takih slučajih potem še više trpinčili, kakor poprej. Te krivice, ki se vojakom na Nemškem godé, privpile so tudi že v državni zbor, kjer se je Richter za trpinčene vojake potegnil in vojnemu ministru take v oči povedal, kakoršnih ni še kmalo slišal. Vojaške sodnije, pravi Richter, so pristranske, pri kterih vedno in povsod le višji pravico dobi. Pisma pa, ki so po krivici v ječi umorjenih došla po tajnem poti v roke njihovih roditeljev, pričajo odločno, da se je prostakom krivica godila. Sploh bi se gledé vojaških sodnij tu in tam ne le na Nemškem želelo, da bi se sodilo po postavi in po prepričanju in ne na komando in po navdajanji jeze ali osebno žaljene mogočnosti.

Cela Macedonija, Rumelija in Bolgarija so priče o grozovitem klanji, ktero so turški tolovaji med *macedonskimi Bolgari* napravili in vendar Angleška neče tega vrjeti, kakor so tudi poročale angleške novine, temveč ona rajše veruje svojemu konzulu v Solunu Mr. Bluntu, od kterega je dokazano, da je prijatelj Turkom, nasprotnik Bolgarom. Le-ta konzul Blunt, na kterega poročila se Angleška opira, kakor na sv. pismo, poročal je nerresnico svoji vladi in stari Gladstone tem lažem sedaj veruje ter se za prelivanje krvi po Macedoniji prav nič ne zmeni, ker novic žal da toliko groznih ne verjame. Vse, pravi, kar zamore storiti, je, da bo v Carigradu poprašal, če je res, kar se iz Macedonije sliši. No, na pravo addresso se bo obrnil po resnico, ako se bo v Carigradu obrnil; Turki mu bodo vse prej povedali, kakor pa resnico. In vendar je Angleška vzrok, da se macedonskim Bolgarom ni določila politična varnost, kakor jo imajo oni po iztočni Rumeliji. Kar Angleži odlašajo, storili bodo namreč Bolgari. Obrnili se bodo do skupne Evrope z brzjavno prošnjo, da naj se odpravi ondi grozovita morija, kakoršne svet ondi že zdavnej ne pomni. Da ta korak podprt od bolgarskega kneza ne bo prazen ostal, smo prepričani. Le škoda, da je tako kasno dospel; poprej, že davno poprej moral bi se bil storiti, kajti pomorjenih Bolgarov nobena diplomacija več ne oživi in oskrunjenemu ženstvu tudi skupna Evropa ne povrne časti, ktero so mu poslani Turčini s silo odvzeli. Sploh je pa za uboge macedonske Bolgare le ena pomoč in ta je popolnoma samouprava in neodvisnost od ktereakoli neslovenskega naroda.

Razkolništvo *Rusiji* še vedno seka rane in jih ji bo še, dokler se bo mogočna slovanska država taistemu klanjalu. Prokletstvo, ki se ga drži na vseh straneh, pokaže se ob vsaki priložnosti v nemogoči edinosti. In to je ravno prokletstvo njegovo, ki ga boče tiralo v nič, kakor ga je napuh Carigrškega patrijarha Focija iz ničevnosti in ničesa na dan priklical. To razkolništvo stavi se tudi sedaj črni pošasti podobno o priliki velike slavnosti na čast sv. Cirilu in Metodu med rimsko in pravoslavno cerkev; še bolj kakor tukaj pa v pravoslavni cerkvi sami. Čujte, kako je to. Kakor znano, bo slavnost na Velehradu v Moravi; vsled tega imajo Moravani toraj tudi pravico, da vabijo, kogar se jim bo ljubilo. Dotični odbor, kakor se ruske novine o tem pritožujejo, menda Rusov ni povabil in se vsled tega po Ruskem tudi še nikake priprave za to ne delajo. Večini ruskih listov ni bilo po volji, da se v proslavljenje prvih dveh slovanskih apostelnov nič ne zgodi in zatoraj nasvetujejo, da

ako se že iz lastnega nagiba nočejo vdeležiti slavnosti v Velehradu, naj napravijo v Rusiji slavnost za spoznavalce grško-pravoslavne cerkve, h kateri naj povabijo Črnogorce, Srbe in Bolgare. Misel je bila vseč, ima pa zopet svoje kljuke: Bolgarom bi bilo to težavno zaradi neodločnega stališča bolgarskega eksarhata nasproti Carigraskemu patrijarhu; Srbom tudi ne bo mogoče, ker jim Rusija ne pripozna sedanjega metropolita za pravega, temveč pregnanega Mihajla, ki v Rusiji živi. Črnogorci bi se je pač lahko vdeležili, ondica menda ni nikakih zaprek. Tako toraj razkolništvo razne brate razdvojuje, namesto da bi jih edinilo. Razdvojevalo jih bo tako dolgo, da se bodo končno vsega naveličali in od razkolništva odpadli ter se zopet v katoliško cerkev povrnili. Bog daj skoraj!

Batum je do sedaj še nepoznatno primorsko mesto v črnem morji ob iztočni strani tik turške meje v mali Aziji. Rusi hočejo ondica luko popraviti, za kar so dovolili pol milijona rubljev, za napravo trdnjav, s katerimi bodo popravljeno luko potem obdali, pa poldrugi milijon rubljev. Te premembe tudi na to kažejo, da Rusija na to veruje, da ni še vseh dni konec gledé turškega cesarstva, in da bo takrat, kedar bo bolni mož svojo oporoko morda prisiljeno delal, tudi ona nekaj vmes govorila. Za tega delj že sedaj gleda, da se dobro vtrdi posebno v črnem morji, kjer je pričela tudi že zgradbo največjih vojnih parnikov, o katerih je „Slovenec“ nedavno že poročal. Sicer se je pa Batum tudi v trgovinskem oziru jel dvigati nad narodno obzorje; v bodočnosti bo pa to mesto tako v trgovinskem, kakor v stratežnem (vojnem) oziru imenitno postalo.

Na otok **Madagaskar**, ki ob iztočnem obrežju afrikanskem leži, smo skoraj že pozabili v očigled tolikanj drugih spletek, ki se v najnovejšem času posebno v Afriki na vseh krajih godé. Na severu vlek je Egipt, Algier in Maroko pozornost našo na-se, ob zapadu Kongo, nekoliko nižje proti jugu se ne pozabljen nemška naselbina v Angri Peken, ktera se je dolgo časa z Angleži pisano gledala. Takoj pod to ob jugu na Kapu Angleži, ki imajo že dalje časa svoje praske s Transvalci ob najnižjem jugoistoku. Na istoku ob toku Nila pa Mahdi in Gordon; pač ni čuda, če so nam toraj Hovasi, prebivalci na otoku Madagaskar okoli glavnega svojega kraja Tamatave za nekaj tednov izpred oči zginili. Tu so Hovasi že več časa zapleteni s Francozi v dolgotrajen boj, ki se suče in obrača, kakor petelin po strehi. Kmalo je bila kratka zmaga na strani Francozov, kmalo zopet pribijali so Hovasi Francozom za petami. Kakor najnovejša poročila govoré, se je vojna sreča zopet Francozom enkrat ljubeznjivo nasmehnila, kajti zasedli so Vohemar, nekaj vtrjen kraj ob iztočni strani severne osti Madagaskarske. Blizu Vohamara je tudi trdnjavica Embanion, kterege so se tudi francoski topničarji polastili. Kakor poročilo govori, se menda vsi deželni načelniki Francozom klanjajo, Hovasi pa beže proti jugu, kar jih le noge nesti zamorejo.

Izvirni dopisi.

Iz Mirne na Dolenjskem, 13. dec. V četrtek, 11. decembra, smo imeli pri nas volitev novega župana.

Ob 3. uri popoldne pripelja se naš visokočislani in spoštovani okrajni glavar gospod Josip Ekel iz Novega mesta, ker se je potem volitev pod njegovim vodstvom v najlepšem redu vršila.

Za župana izvoljen je bil poprejšnji župan gospod Ljudevit Koračin, vrli narodnjak, posestnik na Mirni in načelnik cestnega odbora.

Za svetovalce so izvoljeni gospod Anton Planinšek, usnjar in posestnik na Mirni; Ivan Kralj, posestnik iz Sela; Jožef Sladič, posestnik iz Sevnice, in Jožef Potrebuješ posestnik iz Tihaboja.

Po dokončani volitvi napil je gospod okrajni glavar občinskimi odborniki, ter jih vprašal: so li zadovoljni z novim županom, potem se poslovil in zopet odpeljal.

Napil je tudi gospod župan navzočim odbornikom, ter se jim zahvaljeval, da so mu toliko zupanje skazali ter jih prosil, naj bi mu v vsaki sili na strani stali in pomagali in da bo tudi on pripravljen vse storiti, kar bo v njegovi moči. Vrstile so se napitnice ena za drugo in bilo je vse veselo že pozno v noč, dokler se niso razšli.

Akoravno ima naš gospod, župan mnogo posla, vendar mu gredó občinske reči bolj izpod rok, kakor marsikje drugej. Pod njegovim vodstvom kupila se je lepa hiša za šolo in zraven lep vrt za sadjerejo. Nadalje napravil je tudi dve lepi sobi za podučevanje šolske mladine, ki se bode z 1885 l. v dvorazredno razširila. Mnogo je že storil pri občini, zaradi tega mu je pa tudi občina svoje zupanje in spoštovanje skazala s tem, da ga je za svojega sprednika zopet izvolila.

Iz Celovca, 11. dec. (Naše razmere.) Nekteri rodoljubi podjunske doline, duhovniki in svetnjaki, so se zmenili, da se bodo od časa do časa zbirali v Eberweinovi gostilnici na bregu Klopinskega jezera. Duhovnik na deželi tudi ne more živeti v večni samoti, rad se snide s kakim tovarišem ali drugim izobraženim človekom. Res so se parkrat zbrali, se pogovarjali o tem in drugem, in pri tej priliki — o groza! — zapeli nekaj slovenskih pesmic. Naši nemškutarji so to kmalo zavohali, — menda jim je kdo prestavil in poslal dotični dopis v „Narodu“, in takoj so začeli na pomagaj klicati! Tukajšnja „Bauernzeitung“ je prinesla jako bedast članek, kakor bi se ob Klopinskem jezeru zbirali sami anarhisti in veleizdajci! Pa to še ni nič. Sam okrajni glavar Velikovški, ki je liberalcem v vsem poslušen, posegel je vmes: kajti prišla sta v gostilnico zapored dva žandarja in izpraševala krčmarico, kaj so gospodje počenjali in govorili! Razume se, da ona ni vedela nič slabega povedati. Iz tega pa lahko vidite, kako se pri nas godi. Da le trije Slovenci v gostilnici vkup pridejo, imajo jih že za zarotnike in pošiljajo orožnike za njimi!

Z Dunaja, 11. dec. (Preširnova slavnost. † Dr. Ferdinand Lilek. Novi šolski nadzornik in njegov naslednik.) Slovensko akademično društvo „Slovenija“ na Dunaji imelo je 9. t. m. velik praznik. Priredilo je namreč slavnost v čast in spomin prvaku med slovenskimi pesniki, dr. Francetu Preširnu. In res! Vse, kar je na Dunaji slovenskega imena, združilo se je pri Preširnovi slavnosti v dvorani „zur Stadt Wien“ v Josipovem predmestju. Došlo je sedem državnih poslancev, namreč gg. dr. Vošnjak, dr. Poklukar, Pfeifer, Nabergoj, grof Margheri, Raič, Obreza; izmed na Dunaji živéčih Slovencev došli so gg. profesor Šuman s svojo rodino, profesor Stritar, ministerjalni tajnik Levičnik, dvorni in sodnijski odvetnik dr. Babnik, dr. Lesjak s soprogo, župnika Jančar in Lilek, dr. Firbas in dr. A. tudi lepo število drugih Slovanov, posebno Čehov, bilo je navzočih pri lepi tej slavnosti. Imenujem le gosp. Kalandra z rodino, g. Rybarya s soprogo, deželnega šolskega nadzornika v naučnem ministerstvu, g. Webra, grofco Pakeny z rodino, vseučilišnega docenta g. dr. Drozdo. In kako mnogobrojno bila so zastopana slovenska akademična društva na Dunaji! „Akademický spolek“ (česko dijaško društvo), ruska „Bukovina“, slovaški „Tatran“, maloruski „Sicz“, srbska „Zora“, hrvatski „Zvonimir“, dalje „Slovensko pevsko društvo“ in „Slovenska Beseda“ poslala so svoje delegate. In to je gotovo veselo znamenje, koliko simpatij da vživa naša akademična mladež med Slovani na Dunaji!

Slavnost vršila se je prav dostojno. Pevci, kojih pevovodja bil je med Slovenci že zdavno znani Čeh Jan Jiřík, izvršili so svojo nalogo častno. Peli so mnogo težkih zborov, med temi Foersterjevo „Pobratimijo“, A. Heidrihovo „Hercegovsko“, dr. B. Ipavčovo „Vojaško“, J. Kocijančičev „Venec slovenskih narodnih pesnij“; poslednjega morali so pevci ponoviti. Izvrtstno se je dopadal četverospjev F. Majerjev „Tičica gozdna“, ki so jo peli gg. Bučar, Bilec, Jiřík in Majaron. Gosp. Majaron imel je slavnosten govor o Preširnu. Njegov govor bil je tehten in vse občinstvo odobravalo je, kar je povedal govornik v elegantni in po vse dovršeni obliki. Hčer rodoljubne slovenske rodbine g. prof. Šumana, gospica Bogomila, učenka Dunajskega konservatorija, igrala je več komadov na glasovirji ter s spretnim svojim igranjem očarala vse občinstvo. Gromoviti „živila“ so jej doneli in morala je večkrat na oder. Tudi g. Hostnik, rojen Kamničan, vnel je s svojimi piecami na citrah vse poslušalce, tako, da je moral še en komad pridejati. Pela se je tudi pesen: K. Mašekova „Nezakonska mati“, v kateri je bariton-solo krasno pel g. Jiřík. O petji je bil le eden glas: da so Slovenci res pevski narod. Kajti tudi posamezni soli v raznih pesnih peli so se dovršeno. Kot pevci odlikovali so se gg. Kušar v „Pobratimiji“ in gg. Bogataj in Uršič v „Vencu slovenskih narodnih pesnij“. Ko je slavnost bila pri konci, pričel se je komers, kojega je vodil g. Pukl. Tu se je pričela dolga vrsta napitnic. Gosp. Murko napil je državnemu poslancu, č. g. župniku Božidar Raiču. (Drugi slovenski poslanci so hitro po slavnosti odšli.) Slovenski pevci intonirali so krepak „živijo“, na kar je nastopil g. Raič. Ko se je častiti rodoljub prikazal na odru, doneli so mu burni „živio“-klici. Besedij mi manjka, kako opisati prekrasen govor. Le to vam povem, da je občinstvo bilo izven sebe vsled

navdušenosti, ki jo je vzbudil izvrsten govornik. Zlate njegove besede si bodo slovenski akademiki vtisnili globoko v svoje prsi. Ako ima narod tako zgovorne, navdušene, odločne in požrtvovalne moze, kot je to g. Raič, in ako takov genij med mladež stopi ter jo navdušuje, potem uspeh ne more izostati. Slovenski akademiki odločili so se sicer že davno, odločno in energično delovati za prospeh naroda, kedar pridejo na vsto. V teh namerah utrdil jih je gotovo gosp. Raič, da bodo stali kot skala, naj bode borba še tako ljuta. Koliko krepkih in navduševalnih besedij govorili so zastopniki raznih slovanskih akademičnih društev, ni mi moč opisati. Omenil bodem toraj le v kratkem najglavnejše napitnice. Gosp. Pukl napil je „slovanskim akademičnim društvom“; zatem so govorili predsednik slovaškega „Tatrana“, g. Kuchta, predsednik „Zvonimira“, gosp. Zmajčič, napila sta „Sloveniji“, predsednik „Slovenije“, gosp. Franko, pevovodji Jiříku, g. Danilo Majaron navzočim damam; govorili so dalje g. Kuriloviez, predsednik ruske „Bukovine“, gosp. Jevtič, predsednik srbske „Zore“, g. Kučera, tajnik „akademičnega spolka“. Pevci pa so za vsakim govornikom peli navdušen zbor, ter si pridobili obče priznanje. Zbori „Naprej“, „Jaz sem Slovan“, „Omam' onamo“, „U boj“, „Luna sije“, „Byvali Čechove“, peli so se tako dobro, da se je vse čudilo, od kod da jemljó slovenski pevci toliko krasnih zborov. Zasluga ta pa je gosp. Jiříkova, ki je neumorno vadil slovenske pevce; zasluga je tudi slovenskih pevcev samih, ki se radi vadijo v petji, ter pojó, kjer se jim le ponudi prilika. In to je prav! Kedar se človek utruji pri knjigi, naj si zapoje pesen, naj si bode v družbi ali sam. Težave življenja si s tem sladi in blaži se mu značaj. Saj je redko čuti, da bi pevec mogel biti surovega značaja ali da bi postal celó izdajica naroda.

Preširnova slavnost, ki jo je letos priredila „Slovenija“, znači, da je društvo zvesto svojim tradicijam, da se odlikuje izmed vseh akademikov na Dunaji po svoji navdušenosti za svoj narod, za slovenske veleume, po svoji požrtvovalnosti in kristalno čistemu značaju. Kdor leto za letom opazuje nehanje in delovanje slovenskih akademikov Dunajskih ter pozná tudi razmere drugih narodnostij akademikov, z lahko vestjo dá prvenstvo izmed vseh slovanskih in neslovanskih akademikov mladim našim rojakom, in nikdar ne bode trditev smela, da tisti, ki našo mladež na vseučiliščih napada, zakrivlja grd zločin.

Zadnjo nedeljo pokopali smo na Dunaji v Črnomlju rojenega Slovenca, dr. Ferdo Lileka, ki se je stalno bil namestil kot zdravnik v Währingu pri Dunaji. Dosegel je komaj starost 36 let! Trpel je na jetiki. Kako priljubljen bil je kot zdravnik, videlo se je na dan pogreba. Na stotine prišlo je ljudij skazat pokojniku poslednjo čast. Čul si ihtenje in jok mnogih, kojim je otel življenje, samemu sebi pa ga ni mogel. Pevci „Slovenije“ prišli so tudi jemati slovo od bivšega družabnika svojega društva. Zapeli so mu prelepo „Nad zvezdami“ v hiši, kjer so vzdignili rakev, v cerkvi pa „Blagor mu“. Pogreba vdeležila sta se tudi državna poslanca gg. dr. Vošnjak in Pfeifer. Blag spomin pokojniku.

Med Preširnovo slavnostjo raznesel se je glas, da ljudsko-šolski nadzornik na Kranjskem postane Ljubljanske gimnazije ravnatelj, g. Smolej, njegov naslednik pa g. Šuman, profesor akademične gimnazije na Dunaji. To je bila prav vesela vest. Mnogi hiteli so čestitat pri slavnosti navzočemu gosp. prof. Šumanu. Tako je vendar propal mož, ki je, kakor gre i tu novica, bahal se, da je v terni prvi.

Iz Jaske, 12. decembra. (Požar.) V četrtek bi bila skoraj neizmerna nesreča zadela naše trgovišče. Ob 4. uri zjutraj začelo je goreti v najbolj obljudenem in ognju izstavljenem kraju. Da niso prišli sosedni vaščani (Cvetkovičani), ki so na glasu zavoljo gasilnih vrtilin, in da ni s svojimi hlapci prihitel na pomoč grof Erdödy, ki je neustrašeno sam hodil po gorečih plemenih, s sekiro in z rokami razmetavajoč gorivo, pa da je vlekkel veter, ki je bil malo prej tako močan, da je strehe odkrival, drevesa lomil in živad odnašal, bila bi danes vsa Jaska kup pepela, ako se pomisli, da je celó pri tako vgodnih okolnostih zgorelo veliko govedí, mnogo stanovanj, in da se škoda ceni na 30.000. Zdaj še le smo videli, koliko je vredno dobro izurjeno gasilno društvo, trezno delujoče po vodilih, a ne kakor kopa ljudi, ki je v občenem mešanji, tarnanji in kričanju zgubila razsodnost in razumnost. Neki gospod, n. pr. namesto da bi bil pobral srečke in druge vrednostne listine, je zajca (za čevlje) na cesto prinesel! Visokorodna gospa, namesto da bi bila

dragocenosti spravila na varno, reši „strumpfbandel“ itd. Taki dogodjaji so potrnost prepletali s smešnostjo.

Zažgalo se ni po nesreči, zažgala je hudobna roka iz maščevanja. Da pa tukaj more biti povodov maščevanju, lahko uvidite, ako se ozrete na strankarstvo, ki se ljuto bori očitno in na skrivnem. Dobro je še vsem v spominu, kako so bili vstreljeni oni trije mrtveci, zakonski možje; zdaj si pa „svetijo“.

Domače novice.

Vmeščenje prevzv. knezo-škofa dr. Jakoba Missie.

Veselo slovesnost, ki se je imela včeraj v naši stolnici vršiti, so že predvečer in potem zjutraj zvonovi vseh fará po mestu prebivalcem naznanovali. Na stolnem trgu in deloma na velikem trgu do mestne hiše so vihrale dolge in mnogobrojne zastave. Do poludesetih se je zbralo v semenišči in zakristiji stolnice blizu 90 duhovnikov vsake vrste in časti z redovniki in bogoslovci. V lepi vrsti s križem na čelu so se vsi ti pomikali proti škofiškemu dvoru. Začel se je potem spreved ter šel do mestne hiše, kterege vdeležilo se je razun dijakov Alojzijancev, katoliške družbe in one katoliških pomočnikov tudi šest društev in sicer: „Sokol“ s zastavo, veterani s zastavo, in pa gasilci iz Ljubljane, Šmarije in iz Iga. Vsa omenjena društva napravila so špalir od velike cerkve do mestne zbornice okoli vodnjaka in sicer v naslednjem sporedu. Takoj pri cerkvi stali so gasilci, za temi pred vodnjakom „Sokolci“ in dalje okoli vodnjaka veterani. Zbirala in razžirala so se društva pred šolami, ter so se ravno tje kaj po slovesnem obhodu vrnili, od koder so odhajala zopet domov.

Ko pride spreved z mil. knezškokom pri velikih vratih v cerkev zapoje kap. vikar „Tedeum“ in potem vršilo se je vse, kakor je bilo v programu rečeno (gl. „Slovenca“ št. 284), kar toraj izpustimo, da po nepotrebnem ne ponavljamo.

Cerkev je bila vernikov polna in mnogo jih je moralo še zunaj ostati. Zlasti je bilo lepo videti, kako so bile vse uradnije, od najvišje do najnižje, vojaštvo in enako tudi vsa društva zastopana. Ko smo se po dokončani slovesnosti vračali ter premil. knezoškofa v škofijski dvor spremili, ni bilo kraja ne konca dolge vrste le predstojnikov raznih oddelkov c. kr. uradnij in vojaštva, ki so vsi šli poklonit se novemu knezoškofu. Res lep in vesel prizor!

K naslednemu obedu v škofijskem dvoru je bilo povabljenih nekako 60 gostov; izostalo je le nekaj bolehnih, ki si niso upali priti. Med obedom ali pred je došlo čez 50 telegramov, ktere prihodnjič priobčimo. Prvo napitnico so govorili mil. knezoškof na najvišje dve oblasti, ki na zemlji po božji naredbi zapovedujete. Rekli so: „Dve oblasti ste, ki se pri imenovanji kakega škofa vdeležujete: Njih svetost, papež, skala, na ktero je Kristus svojo cerkev zidal in Nj. Veličanstvo, presvitli cesar avstrijski. Tega pa gotovo ne opomnim, zato, ker sta ravno pri mojem imenovanji tako edino složno ravnala, ker pač živo čutim, da je posebno v današnjih časih jako težka butara, ki se mi je na rame naložila. Ni samopašnost, temveč prava srčna ljubezen do skupnega duhovnega očeta po eni strani, po drugi pa do presvitlega vladarja, pod kterege prevzvišenim varstvom se nam, hvala Bogu, ne brani, prosto kot katoličane čutiti. Da ravno v tem razmerji k svetemu očetu v katoliški veri vidim jaz kot katolik, duhoven in škof največje poročstvo ljubezni in zvestobe do našega cesarja. Sili me toraj kot katolika in škofa, sili me kot podložnega, da Vas prosim z menoj vred zaklicati: Bog živi Nj. Svetost papeža, Bog živi Nj. c. kr. apostolsko Veličanstvo, našega premilostljivega cesarja in gospoda. Živio, živio, živio!“

Kot zvesti poročevalci moramo povedati, da mil. knezoškof so govorili nemški in mi klicali „Hoch“. Pa zakaj bi tudi tajili, da umemo nemški; saj bili smo si svesti, da kadar pride slovenščina na vrsto, bomo ravno tako dobro naredili. In res prilika se nam je ponudila kmalo. Deželni predsednik baron Winkler je visoke goste nagovoril, rekoč:

„Prespoštovani gospodje! Danes je za Ljubljansko škofijo dan veselja, ker dobila je danes po dolgem osirotenji svojega višjega pastirja, in sicer

dobila je moža, ki je mnogo obdarovan z darovi duha in sreča, ki bode verne lahko vodil po potu čednosti in zveličanja. Pa tudi cesarska vlada, ktero zastopati imam jaz čast, se sme današnjega dneva veseliti. Kaj si vlada prizadeva doseči, je vam gospodje znano. Njen program je: Sprava in zedinjenje raznih narodnost naše obširne in drage očetnjave. Ta program se gotovo prilega programu, kterege ima pred seboj apostelj cerkve pri svojem svetem poklicu. Zato se sme vlada le veseliti, da je danes cerkveni knez svojo visoko službo nastopil.“

Potem nadaljuje slovenski: „Jaz želim toraj v imenu vlade prevzvišenemu knezoškofu dežele Kranjske iz dna srca: Vsegamogočni naj ga navdaja s srčnostjo in močjo, da bode njegovo težavno delo z modrostjo in najboljšim vspehom izvrševal. Želim, da bi po preteku 25 let blagodejnega delovanja verniki škofije Ljubljanske zopet enako priliko imeli kakor danes, pokloniti se svojemu višjemu pastirju z željo, da bil bi polnomočen na duši in na telesu ter da bila bi mu odločena še dolgo vrsto srečnih let.“

In da se to zgodi, vas prečastni gospodje vabim, kupico prijeti ter z menoj piti na zdravje prevzvišenega gospoda knezoškofa dr. Jakoba Misije, „živio“.

Na to so mil. g. knezo-škof odgovorili: „Spravo med raznimi ljudstvi cesarstva in dežel, to je, kakor gosp. deželni predsednik ravno kar povedal, program, kterege je vlada napisala na svoj prapor. Z radostjo izgovarjam, da visoka vlada ni mogla dela sprave za Kranjsko v srečnejše roke položiti, kakor ga je in v kterih se zdaj znajde. Že zarad tega me kot škofa Ljubljanske škofije sili njemu moje spoštovanje izreči. Pa še drugo čutilo je, ki me enako sili namreč čutilo hvalečnosti za vso dobrotljivost in prijaznost, ktero mi je od prvega trenutka skazoval.“ Sklenejo potem slovenski: „Zato si dovoljujem vas gospodje prositi, da z menoj vsliknete: Bog ohrani še mnogo let Kranjski deželi našega prevzvišenega gospoda predsednika. Bog ga živi!“ Doneli so po dvorani trikratni „Živio“-klici, po Ljubljani pa streli topov iz Grada.

(Večernica), ki so jo gg. pevci Ljubljanske čitalnice napravili premil. knezu in škofu v soboto večer, bila je ena najlepših in najživahnejih, kar jih je do sedaj čitalnični pevski zbor še priredil. Ljudi se je nabralo vsake starosti od nežnega dojenca, ki ga je mlada mati še v naročji prinesla, do sivolasnega starčka, ki je ob palico vprt prišel poslušat mile domače glasove, ki tako mogočno srce pretresejo in prevzamejo. Ves trg za škofijo je bil poln poslušalcev, kteri so s pevci vred delili „Vošilo“, ki so ga pevci v prvi pesmi enakega imena prinesli novemu knezu in škofu v zboru, v kterem se jako je sladkodoneče oglašil solo-quartet. Takoj za „Vošilom“ opozorili so v „Pozdrav Bledu“, kjer se je v temni noči Puciharjev že dobro znani bariton jako divno razlegal, premilostnega vladiko na raj njegove nove domovine ter so prelepo serenado završili z „Molitvijo“ (Jenkovo). Več nego petdeset pevcev vdeležilo se je je pod vodstvom g. Valente, ki je milega višjega duhovna do solz ganilo, da si je dal poklicati g. pevovodjo Valento in se mu je jako toplo zahvalil za krasno petje. „Tudi jaz sem se baval silno rad z lepim petjem v prejšnji dobi in ste mi od danes zapetih pesni dve osobno znani. Prav lepa Vam hvala za izborna petje. Tudi pri oknu se je prem. vladika zahvalil pevcem, na kar je ljudstvo pričelo na ves glas „živio“ klicati.

(Včerašnje gorko popoldne) izvabilo je Ljubljance na prosto pod milo nebo proti Viču, Rožniku, Šiški in proti Savi. Tudi proti Štefanji vasi ubrali so nekteri pot pod noge. Precej več bila bi pa pot pod Tivoli vredna, če bi bila vsaj nekoliko posuta, da bi ljudje po blatu ne capali. Ravno tako je drugod.

(Porotne obravnave) v bodočem letu 1885 pričele se bodo v Ljubljani na 2. marca, 8. junija, 14. septembra in 9. decembra; v Novem mestu pa 2. marca, 8. junija, 14. septembra in 14. decembra.

(Prešle so), kakor se čuje, priloge jako obtežilne vsebine iz tukajšnjega preiskovalnega akta proti anarhistom, kakor kafa. V Ljubljani so jih dali v aktu zapečateni naprej, v Celovec prišel je akt brez prilog. Mi te res prečudne novice nikakor ne verjamemo, ker je v Avstriji nemogoča; v Rusiji bi ji pa prav nič ne štopali.

(Kozé) širijo se že po Vipavski dolini. V Št. Vidu nad Vipavo jih že imajo pri marsikteri hiši; bojé se, da se sedaj le proti praznikom taiste ne bode še bolj tje kaj zanesle iz Trsta.

(Občinska hranilnica v Mariboru) znižala bo od novega leta naprej obresti od posojil na 4½ odstotkov in bo sama obrestovala naložene denarje po 4½ odstotkov.

(„Schulverein“) po Štajarskem deli učiteljem nagrade po 100 gold.

(Iz poštne hranilnice.) Pred nami leži okrožnica tega zavoda z računom za mesec november. Vlog je izkazanih 121.821 z 9.518.693 gld., izplačil pa 42.918 v znesku 8.506.280 gld. Na VII. skupino (Tirol-Vorarlberg-Gorica-Gradiška-Trst-Primorje-Dalmacija) pride 7.710 vlog s 688.649 gld., na VIII. skupino (Štajarska-Koroška-Kranjska) pa 7.978 vlog s 714.201 gld. Novih knjižic izdalo se je 9.677, vseh je pa v prometu 422.742, med temi 7.894 nemško-slovenskih. Od 12. januarja je 3.180.295 vlog s 53.108.424 gld., a izplačil 523.919 s 40.018.779 gld. Rentnih knjižic je 6.079 za 2.511.150 gld. Tako knjižico med ostalimi ima 678 dijakov in šolarjev, 580 otrok, 300 delavcev, 506 hlapcev in dekel. Razumeva se samo ob sebi, da s svojim denarjem lahka vsakdo obrača po lastni volji. Ali po naši sodbi rentna knjižica kaže boljše za tiste „kapitaliste“, ki svojega kapitala ne rabijo dolgo časa. Služinčad pa, čeravno si stotake privarčuje, čez malo let svoj kapital potrebuje, a pri tem bi se znalo zgoditi, da bi „papirjev“ ne mogla prodajati tako drago, kakor jih kupuje sedaj, ko je „kurz“ dosegel doslej še nepoznano višočino, n. pr. papirna renta preseglja je že 82—, a srebrna 83—! Dne 6. decembra 1877 n. pr. je prva veljala 63 75, druga pa 66 90; in letos meseca januarja srednji kurz za prvo še 79 25, za drugo 80 05. — V okrožnici nahaja se tudi poročilo o poštah hranilnicah v Italiji za 1883. Iz tga omenimo samo to, da je med vložniki leta 1882 bilo 54.841 otrok, to število je 1883 padlo na 46.212 otrok s 253.467 lirami, a leta 1876 bilo jih je 11.935 z vložnino za 32.048 lir. Zakaj da v Italiji „šolske hranilnice“ ne prospevajo tako, kakor po drugih državah, italijanski urad sam pravi, da je to temu vzrok ubožstvo družin večine šolarjev in pa preslaba skrb od vladne strani. — Bodi še pristavljeno, da je hranilnični urad na Dunaji na neko vprašanje iz Bovca odgovoril, da vzprejema tudi stare naše in inozemske denarje, kterim lastniki ne poznajo vrednosti; kdor take penenze pošlje, bo jih urad prodal „po dnevnem kurzu“ na račun določilatelja.

Ljubljanski anarhisti pred sodnijo.

(Dalje.)

Ferdinand Tuma smatra se za nemško-narodnega mučenika, nikakor pa ne krivega, česar ga dolže. On ni nikdar nič nevarnega govoril in tudi ne kaj nepostavnega počenjal. Vse, kar so ga tožili izvir iz narodnega sovraštva, ker ga Slovenci trpeti ne morejo, to pa zato ne, ker se je k nemški stranki prišteval. Razložka med radikalno in zmerno delavsko stranko ne pozná, če tudi pozná obojih liste in je bil pri radikalcih v edboru. Waitza je le enkrat videl, pa ni vedel, da je agitator. Zakaj da se je Waitz pri njem oglašil, ne vé, in tudi ne, kdo mu je poslal poštno dopisnico iz Gradea, ki je bila podpisana z J. W. Z Dunajskimi anarhisti nima nobene zveze in tudi ne vé, kako da bi bil po pošti nanj prišel zavitek, v kterem je bilo 25 iztisov „Freiheit“. Kar so našli pri njem v peči, prav res ne vé, kako da je tje kaj prišlo; vrh tega se pa peč že dalj časa ni rabila. Od Železnikarja ni nikdar nobenih tiskovin prejel. Kar je rekel njegov učenec, da, ko je mojster dotični paket po pošti sprejel, je stanico, kjer je bila tista peč, zaklenil, ključ v žep spravil in odšel, ni nič drugzega kakor gola laž. Tudi on iz srca sovraži anarhizem, delavskega vprašanja pa prav nič ne razume.

Franc Šturm je tudi nedolžen. On pravi, da v delavskem podpornem društvu sploh ni nikdar kaj govoril; celó največji njegovi sovražniki mu ne morejo dokazati, da bi bil on kedaj kaj napačnega nasvetoval, pač pa je bil vedno za to, da se nastopi postavni pot, po kterem se dá marsikaj doseči. Tudi zmernim listom on ni sovražen, da, on je bil še celó za to, da bi se bili udje na uradni časnik naročili. Tudi on pravi, da ne pozná razložke med radikalno in zmerno delavsko stranko. Gledé volitev se je taisti izražal, da tukaj za delavce ne bo kdo zná kaj doseči, ker imajo delavci sploh premalo izobraženja, o čemur se je on pri društvu prepričal. Agitatorja Schneiderja ni nikdar poznal in ne vé prav nič o njem. Udje delavskega društva, posebno pa zatoženci, so bili prav malokdaj pri njem v gostilni. Tudi za Waitza ni vedel. Sošel se je z njim po naključji in mu je iz ljubezni do bližnjega pomagal, da bi bil delo dobil. Tudi v Šentvid je

prišel ravno tistega dne prav po naključju, in se mu še sanjalo ni, da bi bil Waitz ondi. Prav nič mu ni znanega o neki pošiljati prepovedanih tiskovin, ki bi jih bila morala čevljarica Breskvarca za rožine dobiti iz Laškega. On ni nikdar tiskovin priporočal, pač pa jih vedno obsojal. Le iz govorjenja mu je bilo znano, da so taiste med ljudmi raztrošene. Na redakcijo „Ljudskega Glasu“ ni imel nobenega vpliva. Merstallingerjev umor bil mu je povod, da je v zboru javno izrekel, da s tatovi in roparji Ljubljanski delavci nečejo nikake skupnosti imeti. Svoje shode so vedno pričenjali s „hoch“ na presvitlega cesarja in jih ravno tako završevali.

Zatoženec Kriegl pravi, da je vse, kar obtožba proti njemu govori nesramna laž in obrekovanje. Dve leti sem že pri društvu, kjer sem bil že tajnik in načelnik in vedno sem ga vodil po postavnem potu, da, še gledal sem na to, da smo se politike izogibali. Jaz ne poznam niti radikalne, niti zmerne stranke pri nas in se toraj niti tej niti drugi prištevati nisem zamogel. Razni listi so mi znani; gesla, ki ga ima pa časnik „Radical“ „oko za oko, zob za zob“ pa ne razumem! Sploh sem pa liste le malo bral. Tudi mi ni nič znanega, da bi se bili prepirali, na ktere liste da naj se naročimo. Naslov na nekega Karola Hauserja, kterege sem jaz napisal in pri Tumi pustil, napisal sem ga za to, ker delavci dostikrat iz hvaležnosti za podporo, ki jo dobé, obljubivši svojo pomoč na drugem kraju, naslove pušajo. Waitza sem dobil v Sent-Vidu. Da sem zatožen, krivo je narodno sovraštvo do mene, če prav sem bil vedno vsem narodnostim pravičen. Časnik „Wahrheit“ naročil sem si na lastne stroške, in ako bi se bil krivega čutil, bi bil pač lahko pobegnil, kedar sem zvedel, da so tri dni pred sv. Jurjem Železnikarja prijeli. Vsaj zadosti časa sem imel do junija za to, preden so po-me prišli!

Predsednik je sedaj gledé narodnosti priznal: da se Železnikar pripoznava k zmerno-narodni stranki (?) Tuma in Šturm da sta nemea, Kriegl pa mednarodna.

Zatoženec Dhū je tudi popolnoma nedolžen. Prepovedano tiskovino, ktero so pri njem našli prejel je že pred tremi leti, je ni razumel in tudi že več ne misli na-ujo. Ni res, da bi bil on kedaj v Trst pisal nekemu Appeju, da naj skriva tiskovine. V Šturmovi gostilni on ni nikdar Sadnika izdajalca imenoval, temveč mu je le očital, pa je on vzrok, da se je jelo o društvu v javnosti govoriti.

Sedaj nastopijo priče.

Prva je Ludovik Sadnik, ki priseže. On je bil član društvu od leta 1880 do 1884, kedar so ga izobčili. Rekli so mu, da zaradi tega, ker jih je izdal in obrekoval. Ko je on vstopil, bili so ondi le radikalni časniki; zmernih, ktere je on nasvetoval, niso marali v društvu, češ, ker jih vlada podpira. Zatoženci bili so vsi štirje radikaleci, on sam pa k slovensko-narodni stranki pripada. Zatoženci so imeli v društvu jako velik vpliv zaradi svoje govorniške zmožnosti. Šturm je neki v društvu rekel: „Dunajski delavci se bodo preosnovali in kar oni storé, moramo tudi v Ljubljani storiti“; kaj je s tem mislil, Sadnik ne ve. Tuma se je o priliki Hlubekovega umora v prvi jezi izrazil, da je prav tako, kakor radikalni listi pišejo, kako da je Tuma to mislil, Sadnik zopet ne ve. Železnikar je tudi rekel, da je prav tako, kakor radikalni listi pišejo. Sploh pa priča Sadnik danes že marsikaj ne ve, na česar se je v prvi preiskavi še prav dobro spominjal, in videti mu je, da bi marsikaj, kar je v Ljubljani jako pomenljivega proti zatožencem objavil, danes rad umaknil. Delavci in delavski listi so se delili v dve stranki v radikalno (anarhistično) in pa socijal-demokratsko (zmerno). Peukertova „Zukunft“ sama po sebi po njegovih mislih ni še anarhistična, pač pa v rokah anarhistov. Zatoženci so se za dovoljene radikalne liste le kar trgali. Zmernih tiskov on ni prodajal, pač pa jih je imel vedno nekaj pri sebi. Za zmerne liste on ni nič pisal.

Na to se oglasi zatož. Železnikar, rekoč, da Sadnik laže. Imeli smo zbor, v katerem je Sadnik rekel: „Delavci mi hočemo vstanoviti novo državo!“ na kar mu je navzoči vladni komisar besedo odtegnil.

Za Železnikarjem oglašijo se vsi štirje drugi zatoženci rekoč, da Sadnik laže.

Državni pravdnik vpraša, kedaj se je iz radikalne stranke napravila anarhistična, na kar Sadnik pravi, da takrat, ko je Peukert prišel v Avstrijo.

Priča Dekval se pokliče. Zagovornik ugovarja, da bi priča prisegel, kar se zgodi: Priča danes ničesar ne vé, tudi tega ne, na kar se je v preiskavi še prav dobro spominjal. Ko ga državni pravdnik vpraša kako je to, pravi Dekval, da so ga v prediskavi tako rekoč prisilili govoriti.

Državni pravdnik se oglašil in pravi, da je jasno, da so drugi ljudje na priče vplivali, ktere sedaj drugače govoré, kakor pa so one govorile v prediskavi. Posebno Robert Kriegl je prevzel nalogo, da bi nadzoroval izjave prič. On se toraj ne sme nikakor v dvorano pustiti in to tem manj, ker je sam za pričo poklican. Proti Robertu Krieglu se državni pravdnik zato oglašil, ker je zagovornik dr. Ellbogen njegovo navzočnost v dvorani zahteval.

Priča Grablowitz priseže. On je bil ud leta 1880 in je izstopil, ko so se v društvu prepri začeli med radikaleci in zmernimi. Njemu je znan razloček

med anarhisti in socijaldemokrati. Zatoženci se njemu ne zde anarhisti od nobene strani, če so pa v resnici, tega on ne more vedeti. Vodje v društvu, ki so si za radikalno stvar vse prizadejali so bili Železnikar, Šturm in Tuma. Le tim ni bil noben pripomoček preslab, kedar je bilo treba zmerne ude iz društva izganjati. Opravljali so zmerne člane, kjer so jih le zamogli in glasno odobrvali Peukertova načela. Tudi so vsi ali vedoma ali nevedoma odobrvali umor ruskega cara, Hlubekov itd.

Priči je tudi znano, kaj pomeni radikalno geslo: „oko za oko, zob za zob“. To pravi Grablowitz, pomeni, da tistega, ki mene ubije, tudi jaz smem ubiti! na kar med poslušalci velik smeh nastane. Vodji zmerne stranke bila sta on in Sadnik. Sadnika niso zaradi narodnosti izključili, temveč so bile socijalno politične razmere temu vzrok. Ni mu znano, ali so zatoženci res kaj nameravali, da bi kak prevrten čin izvršili ali ne. Izraz „ekonomično oslobojenje“ si on tako tolmači, da se bodo delavci sami po svoji moči polastili državne oblasti! Od zatožencev pa teh izrazov ni nikdar slišal.

(Dalje prih.)

Telegram.

Dunaj, 15. dec. Pri obravnavi načrta postave o podaljšanju izjemnih sodnij za Kotor vpiral se je Vojnovič tej podaljšavi. Ko mu je justični minister vse vgovore pobil, sprejel se je predlog nespremenjen. Spremenbe postave o prevzetji Albrehtove železnice, kakor jih je nasvetovala gospodska zbornica, so se sprejele. Fürnkranz pobija vladni predlog o novačenji za leto 1885, na kar se je predlog sprejel. Pri razpravi vladnega predloga o izjemnem stanu za Danaj, Korneuburg in Dunajsko-Novomesto izrazil se je pravosodni minister, da je tudi zadovoljen, ako se sodniško področje Dunajsko-Novomeško iz predloga zbrise. Šturm obrnil se je proti izjemnim postavam, posebno, ker se bode po njem oviralo prosto gibanje pri bodočih volitvah. Ko je govoril še poročevalec Tonkli, sprejel se je predlog, kakor ga je priporočil dotični odbor.

Trst, 14. dec. Kozé prijemljejo se tudi že vojakov. V tukajšnji vojaški bolnici leži jih 16 za kozami bolnih, v transportni hiši pa 5.

Brno, 14. dec. Veliki tatvini prišli so na sled na tukajšnji pošti. Ko so namreč včeraj odprli dva večja zavitka, manjkalo je dveh denarnih pisem z 28.000 goldinarji. Poštno ravnateljstvo je takoj vse potrebno vpeljalo.

Linc, 15. dec. Dunajski policijski uradniki prijeli so včeraj zjutraj v tukajšnjem predmestji Urfa hr štiri anarhiste. Našli so posamične dele knjigotiskarne, projekte (bombe) prepovedane tiskovine, ktere so tudi s saboj vzeli.

London, 14. dec. Včeraj zvečer okoli 6. ure razpočila se je bomba pod obokom Londonske Bridge. Povod ni še znan.

Tu j e i.

12. decembra.

Pri **Matič**: Josip Langl, e. k. profesor, z Dunaja. — Janez Witz, inženir, z Dunaja. — J. Polak, A. Hirschmann, H. Pisko, trgovci, z Dunaja. — Rudolf Löwy, trg. pot., iz Brna.

Pri **Stonu**: Henrik Seligmann, Alojzij Schönfeld, A. Geiringer, Kuh, Schneider, trg. potovaleci, z Dunaja. — Peter Urh, prošt, iz Rudolfovega. — Gospa Weiss, s hčerjo, iz Zagorja.

Pri **Bavarskem dvoru**: Janez Lintou, zasebnik, iz Pariza. — Franc Nosan, strojar, iz Ribnice.

Eksekutivne dražbe.

17. dec. 1. e. džb. pos. Helena Zrime, 1560 gl. Ljubljana.
20. dec. 3. e. džb. pos. Jozef Golf iz Loža. Lož. — 1. e. džb. pos. Janez Dornik iz Zasavja, 829 gl. 64¹/₂ kr. Krško. — 1. e. džb. pos. Andrej Janežič iz Vrhnika. Lož. — 1. e. džb. Jakob Švigelj iz Nove gore, 1385 gl. Krško.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

15. decembra.

Papirna renta po 100 gl.	81 gl. 70 kr.
Sreberna „ „ „ „ „ „	82 „ 95 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	104 „ 05 „
Papirna renta, davka prosta	96 „ 90 „
Akcije avstr.-ogerske banke	858 „ — „
Kreditne akcije	295 „ — „
London	123 „ 35 „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 78 „
Francoski napoleond.	9 „ 76 ¹ / ₂ „
Nemške marke	60 „ 20 „

Dr. Ludovik Filipič

naznanja, da je 12. decembra t. l. odprl svojo

odvetniško pisarno

v Celji,

(2)

Gospodske ulice (Herrengasse) hiš. št. 10
v I. nadstropji.

V Katoliški Bukvarni v Ljubljani

se dobiva knjiga:

„Ne v Ameriko!“

Spisal Jak. Aléšovec.

Cena 1 gl., po pošti 5 kr. več.

J. pl. Trnkóczy,

lekar „pri zlatem samorogu“,

priporoča in razpošilja s poštnim povzajem

Marijaceljske kapljice

za želodec,

kterim se ima na tisoče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten uspeh pri vseh boleznih v želodec in so neprekosljivo sredstvo zoper: mankanje slasti pri jedi, slab želodec, urak, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavoból, krč v želodec, bitje srca, zabasanje, gliste, bolezní na vraneí, na jetrih in zoper zlato žilo. 1 Steklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gl., 5 tucatov samo 8 gold.

Svarilo! Opozarjamo, da se tiste istiite Marijaceljske kapljice dobivajo samo v lekarni pri „Samorogu“ zraven rotovža na Mestnem trgu v Ljubljani pri J. pl. Trnkóczy-ju. Razpošiljava se le jeden tucat.

Cvet zoper trganje

po dr. Maliču,

je odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter žicah, otekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa čé se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvetu zoper trganje po dr. Maliču“ z zraven stojčim znamenjem; 1 stekl. 50 kr.

Zahvala.

Gospodu J. pl. Trnkóczyju, lekarju v Ljubljani.

Moja mati so na protinski bolezní na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hujša prihajala in vže več dni niso mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski cvet za 50 kr. ter si ga nemudoma naročil. In res, imel je čudovit uspeh, da so se po kratki rabi tega zdravila oprostilí mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam toraj dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v jednaki bolezní priporočam. Vaši blagorodnosti pa izrekam najprisrčnišo zahvalo, zvsem spoštovanjem udani

Franc Jug,

(37) posestnik v Šmarji p. Celji.

Planinski želiščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratoból, prsne in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Pomuhljevo (Dorsch) olje,

najboljše vrste, izborna zoper brumore, pljučnico, kožne izpuške in bezgavne otekline. 1 stekl. 60 kr.

Salicilna ustna voda,

aromatična, vpliva oživljajoče, zapreči pokončanje zob in odpravi slab duh iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Kričistilne kroglice,

e. k. priv.,

ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrežati in so se vže tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobólu, otrpnjenih udih, skazenem želodec, jetrih in obistnih boleznih, v škatljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljami 1 gl. 5 kr. Razpošiljava se le jeden zavoj.

Izvrstna homeopatična zdravila se pri nas zmirom frišne dobivajo.

Naročila z dežele izvrše se takoj

v lekarni pri „samorogu“

Jul. pl. Trnkóczy-ja

na mestnem trgu v Ljubljani.

Tisk „Katoliške“ Tiskarne v Ljubljani.